

λάβωσι σύντονα καὶ ἀποτελεσματικὰ μέτρα καὶ περὶ ἀσφαλείας, καὶ περὶ ἀνέτου καὶ τερπνοῦ βίου, καὶ περὶ ἀνοθεύτου εὐνομίας, καὶ περὶ εὐκόλου μετακομίσεως, καὶ τότε ἡ ὡραία πατρίς μας οὐδεμιᾶς ἄλλης θὰ ᾔηται ὑποδεστέρα οὔτε κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐημερίαν, οὔτε κατὰ τὰς ἀναμνήσεις, οὐδὲ ἴσως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στερεάν καὶ ἀκράδαντον πέποιθθῃσιν περὶ μέλλοντος ἐνδοξατέρου.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΝ ΟΛΛΑΝΔΑ.

Σκηναὶ καὶ ἀπομνημονεύματα γεωργικῆς περιηγήσεως.

1. Αἱ χαμηλαὶ γαῖαι.

Τὸ Βέμστερ, ἡ χλοερὰ περιοχή τῆς Φρίσης
καὶ τὸ Ὁθερ-Υσσελ (1).

Γ'.

Πρὸς νότον τοῦ Γρεϊστρέκ τῆς Φρίσης ἐκτείνεται ἡ περιοχή τῶν τιτανωδῶν λειβαδίων μέχρι τοῦ Σθάρτε-θάτερ, εὐρέος ποταμοῦ, ὅστις λαμβάνει τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς ἐκ τῶν μελανῶν ὑδάτων, τῶν ἐκ τῶν γαιῶν τοῦ Κεθόρδεν διερχομένων καὶ διὰ τοῦ Δεδεμσθάρτ εἰς τὸ Βέχτ χυνομένων· ἐνταῦθα δύναται τις νὰ λάβῃ ὀρθὴν ιδέαν περὶ τοῦ τί ἐστὶν ὑδατώδης περιοχή. Λίμναι μεγάλαι, ἡ Φλέσεν-μὲρ, ἡ Σλότερ-μὲρ, ἡ Τζέκε-μὲρ, ἡ Βολακερβύδη καὶ ἄπειρος ἀριθμὸς τάφρων καὶ δεξαμενῶν τὴν διακόπτουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις· ἡ ξηρὰ, πανταχοῦ ἰσοϋψῆς μὲ τὸ ὕδωρ καὶ πανταχοῦ βεβρεγμένη ἀπὸ ὕδωρ, εἶναι ἐντελῶς ὀρίζοντιος καὶ ὁμοιάζει μὲ πεπηγυῖαν θάλασσαν. Τίποτε δὲν ἐμποδίζει τὴν θέαν καὶ εἰς ἀπόστασιν τριῶν ἢ τεσσάρων λευγῶν βλέπει τις τὸ κωδωνοστάσιον ἐκκλησίας τινός, τῆς ὁποίας ἡ στέγη κρύπτεται ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα· ὅταν προχω-

(1) Ἰδε συνέχειαν τόμ. α' σελ. 318.

ρήση τὸ θέρος, ἀναρίθμητα ποίμνια ἔρχονται καὶ δίδουν ζωὴν εἰς τοὺς λειμῶνας τούτους, ἀλλὰ μέχρι τοῦ Ἰουλίου δὲν βλέπει τις ἄλλα ἐμφυχα ὄντα εἰς τὰς πρασινωπὰς ταύτας ἐρημίας, εἰμὴ τὰ πτηνὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν βάλτων, οἷον τὸν γλάρον, ἱστάμενον ἐπὶ τῶν λευκῶν καὶ ἀκινήτων πτερῶν του, τὰ τουρλουλῆν, ὅστις βυθίζεται, ἀναφαίνεται καὶ πετᾷ μὲ τὸ προῖόν τῆς ἀλιείας του ἐκφέρων κραυγὴν χαρᾶς, τοὺς μεγάλους ἐχέσις-sieus, τὸν ἐρωδιὸν καὶ τὸν πελαργὸν, οἱ ὅποιοι κοιμῶνται ἔχοντες ἀνασηκωμένον τὸν ἕνα πόδα, καὶ τὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι διαπλέουσιν ἐν ἡσυχίᾳ τὸ ὑγρὸν βασίλειόν των. Πρέπει νὰ ἔλθῃ τις ἐδῶ διὰ νὰ γνωρίσῃ ὅλα τὰ πράσινα χρώματα, πρὸς παράστασιν τῶν ὁποίων ὁ ζωγράφος ἤθελεν ἐξαντλήσει ὅλην τὴν χρωματοθήκην του. Εἰς τὴν δὲ τὴν τῶν ὕδατων βλέπει τις τὸ φαινὸν πράσινον τῶν καλαμίων καὶ τὸ γλαυκὸν πράσινον τῶν ψαθίων, ὀλίγον ἀπωτέρω τὸ ἐρυθρωπὸν πράσινον τῶν ἡνθισμένων χόρτων, τὸ κυτρινοειδὲς πράσινον τῶν ἀρτίως θερισμένων λειβαδιῶν, τὸ τρυφερὸν πράσινον τῶν ἀναβλαστάνόντων χόρτων καὶ τὸ γαλάζιον πράσινον τῶν ἐν τοῖς ὕδασι φυομένων χόρτων, καὶ τέλος πάντων περὶ τὰς πόλεις τὸ μελανωπὸν πράσινον τῶν πλατυφύλλων πτελεῶν, αἱ ὁποῖαι ῥίπτουσι βαθεῖαν σκιὰν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ὅπου καὶ ἂν βαδίζετε, τὸ ἔδαφος ὑποχωρεῖ καὶ τρέμει ὑπὸ τοὺς πόδας σας, εἰς πολλὰ δὲ μέρη δὲν ἔχει τὴν ἀναγκαίαν σταθερότητα διὰ νὰ βαστάσῃ τὸ βάρος μιᾶς ἀμάξης, ὥστε τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ συγκοινωνία τῶν ὀλίγων καὶ τοίκων τῆς πρασινοφόρου ταύτης ἐρήμου, εἶναι τὰ πλοιάρια. Πολλάκις δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ μετὰ θετικότητος, ἐὰν τὸ ἔδαφος, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ᾗναι ὕδωρ ἢ γῆ, διότι πραγματικῶς εἶναι καὶ ὕδωρ καὶ γῆ, καθόσον ἄλλοτε μὲν λαμβάνει στερεότητά τινα, ἄλλοτε δὲ ἡ τιτανώδης γῆ διαλύεται εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε δὲν μένει πλέον εἰμὴ μελανωπὸς τις θόρυβος, τὸν ὁποῖον παρασύρει ἡ ἐλαχίστη κίνησις τῶν κυμάτων τῆς λίμνης.

Ὁ τρόπος τῆς καλλιεργείας τῶν ἀμφιβίων τούτων χωρῶν εἶναι ἑκτατος καὶ ἀποδεικνύει τίνι τρόπῳ νοήμων λαὸς κατορθώνει νὰ καταστήσῃ παραγωγικὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀκατοίκητα τε-νάγη. Εἰς τὰ ὕδατα τὰ ἔχοντα βάθος 1—2 μέτρων ἀναπτύσσονται μὲ ἀπίστευτον δυνάμειν καλάμια, νούφαρα, σπάρτα καὶ διάφορα ἄλλα τοῦ αὐτοῦ γένους φυτὰ, κατὰ δὲ τὸ φθινόπωρον τὰ φύλλα αὐτῶν κατερχόμενα εἰς τὸν πυθμένα τῆς λίμνης σχηματίζουν μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν στρώμα τι ἐλαφρότε-

ρον τοῦ ὕδατος· τεμάχια τοῦ στρώματος τούτου ἀποσπώμενα καὶ ἀνασηκονόμενα ἀπὸ τὰ ἀέρια, τὰ ἐκ τῶν φυτικῶν οὐσιῶν ἀναπτυσσόμενα, ἀναβαίνουνσι καὶ ἐπιπλέουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, πολὺ δὲ ταχέως τὰ νησίδια ταῦτα καλύπτονται ἀπὸ διάφορα εἶδη φυτῶν, τὰ ὅποια δὲν φοβοῦνται μὲν τὴν ὑγρασίαν ἀλλὰ καὶ δὲν φύονται ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μεταξὺ δὲ τῶν φυτῶν παρουσιάζονται καὶ ἰτέαι καὶ ἄλλοι μικροὶ θάμνοι. Τὰ κινητὰ ταῦτα νησίδια τὰ ὅποια ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν ἐγγωρίων Δρύφτιλεν, ὠθούμενα ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ ἐνοόμενα τὸ ἐν μετὰ τοῦ ἄλλου ἀποτελοῦσι χλοεράς πεδιάδας, βασταζομένας ὑπὸ τῶν ὑδάτων, οἱ δὲ κάτοικοι σπεύδοντες καταλαμβάνουσι τὰς νεοφανεῖς ταύτας προχώσεις, τὰς ὁποίας ἡ φύσις θέτει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των, θερίζουσι τὸ χόρτον αὐτῶν καὶ μεταφέρουσι πρὸς βοσκὴν τὰς ἀγελάδας των, αἱ ὅποια ἐνστιγματικῶς γνωρίζουσι νὰ ἀποφεύγωσιν ὅλα τὰ ἀδύνατα μέρη, ἅτινα δὲν ἡμποροῦν νὰ τὰς βαστάσωσιν ὁσάκις θέλουσι νὰ κοπρίσωσι τὰ κινητὰ ταῦτα λειβάδια, ἀνοίγουσι μίαν ὁπὴν καὶ ἀνασύροντες ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης τὸν ἐρόβορον τὸν σκορπίζουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐνίοτε μάλιστα σκάπτοντες τὴν ἐπιφάνειαν καὶ λιπαίνοντες αὐτὴν μὲ τὰ λείψανα τῶν φυτικῶν οὐσιῶν, κατορθόνουσιν νὰ καλλιερῶσιν ἐπὶ τῶν Δρύφτιλεν καὶ γαιώμηλα· ὀφείλουσιν ἐν τούτοις νὰ λαμβάνωσι τὴν φροντίδα ὅπως προσδένωσι σταθερῶς τὰ νησίδιά των εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης, διότι ἄλλως ὁ ἀνεμος τὰ ὠθεῖ εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν καὶ τότε εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐγερθῶσι δυσδιάλυτα νομικὰ ζητήματα· ἀναφέρουσι δὲ ὡς παράδειγμα δίκην τινὰ, ἥτις ἐγενήθη περὶ τινος κινητοῦ νησιδίου, τὸ ὅποion προσήραξεν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τῆς λίμνης μὲ ὅλην τὴν ἐπ' αὐτοῦ βόσκουσαν ἀγέλην βοῶν, οὓς καὶ μόνους ἐδικαιώθη ὁ πρῶν ἰδιοκτῆτης νὰ λάβῃ· ὅταν τὸ θέρος ᾔηται πολὺ ξηρὸν, οἱ ἰδιοκτῆται τῶν Δρύφτιλεν ὑπόκεινται εἰς ἄλλον ἔτι σπουδαιότερον κίνδυνον, διότι καθ' ὅσον ἐλαττοῦται ὡς ἐκ τῆς ξηρασίας τὸ ὕδωρ κατέρχονται τὰ νησίδια καὶ φθάνουσι μέχρι τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης, τότε δὲ, ἐὰν τὰ φυτὰ ᾔηται εἰς καιρὸν νὰ ἐκτείνωσι τὰς ῥίζας των, τὸ νησιδίων χάνεται, διότι δὲν δύναται πλέον νὰ σηκωθῇ καὶ τὰ ὕδατα τὸ καλύπτουσιν. Εἰς τὰς ἀβαθεῖς ὁμως λίμνας ὠφελούνται ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, καθόσον ἐπιχώνουσι καὶ καθίστῳσι καλλιερησίμους τοὺς λάκκους, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται εἰς ὅσα μέρη ἐξορύττουσι χῶμα, καὶ ἰδοὺ πως ὁ ἰδιοκτῆτης ἀγοράζει ἑκάστην τινὰ κινητῆς γῆς, ἐπιβαίνων δ' αὐτῆς τὴν

ὁδηγεῖ διὰ μεγάλου τινὸς δόρατος καὶ τὴν φέρει εἰς τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ὑψώσῃ· ὅταν δὲ ἐν καιρῷ τοῦ θέρου καταβῶσι τὰ ὕδατα, ἡ νέα ἐπιφάνεια λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ λάκκου καὶ ἐν διαστήματι δέκα περίπου ἐτῶν τὰ λειψάνα τῶν φυτῶν ἀποκαθιστῶσι λειβάδιον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν βλέπει τις ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸν αὐτὸν τόπον νὰ βόσκωσιν ἀγελάδες, νὰ ἐξορύττεται χῶμα, νὰ ἀλιεύωνται ἰχθύες καὶ νὰ τρέχωσιν ἐκ νέου κτήνη.

Τὰ προϊόντα τῆς χώρας ταύτης δὲν εἶναι ἐκ τῶν τῆς καλλιτέρας ποιότητος καὶ τίποτε δὲν ἐγένετο πρὸς βελτίωσιν αὐτῶν· τὸ ἔδαφος ἔμεινεν ὁποῖον ἡ φύσις τὸ ἐσχημάτισε, παριστάνον ἀκριβῶς τὴν εἰκόνα ὅλης τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία περιεκύκλωνεν ἄλλοτε τὴν λίμνην Φλέβην καὶ τὴν ὁποίαν κατέπιον αἱ τρικυμῖαι τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος ἀναδείξασαι τὴν Ζουϊδερζέαν. Τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τὴν χώραν ταύτην σύστημα ἰδιοκτησίας ὑπῆρξε πρόσκομμα διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν προχωμάτων καὶ μύλων, δι' ὧν ἤθελε κατορθωθῇ ἡ κατάβασις τῶν ὑδάτων καὶ ἡ ἐλάστησις καλλιτέρων χόρτων. Μεγάλαι ἐκτάσεις γαιῶν κατέχονται ἀδιαίρετως ἀπὸ πολλοὺς ἰδιοκτῆτας καὶ ἀνευρίσκει τις ἀκόμη τὰ ἔγνη τῆς παλαιᾶς Γερμανικῆς συνηθείας, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Τάκιτος· ἡ κοινὴ ἰδιοκτησία διαιρεῖται εἰς ἰσα τεμάχια, τὰ ὁποῖα μεταβαίνουντιν ἀπὸ τὸν ἓνα εἰς τὸν ἄλλον συνιδιοκτῆτην εἰς τρόπον ὥστε τὰ καλὰ τεμάχια διέρχονται τὰς χεῖρας ὅλων, καὶ ἡ ἰσότης τῶν ἀπολαυτῶν εἶναι ἐξησφαλισμένη αὐστηρότατα. Καὶ δὲν ὑπάρχει μὲν ἀμφιβολία ὅτι ἠδύναντο οἱ συνιδιοκτῆται νὰ συνεννοηθῶσι καὶ νὰ ἐκτελέσωσι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἀποξήρανσιν ἔργα, ἀλλ' εἴτε δι' ἑλλειψιν ἀργυρίου εἴτε δι' ἑλλειψιν πρωτοβουλίας δὲν ἔπραξαν τίποτε, ὡς ἐκ τούτου δὲ οὐ μόνον ἐν καιρῷ χειμῶνος ὅλος ὁ τόπος πλημμυρεῖ ἀπὸ ὕδατα, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸ θέρος ᾖναι ἐροχερὸν, εἶναι ἀδύνατον νὰ θεισθῇ τὸ χόρτον ἢ νὰ ἐκτεθῶσι τὰ ποίμνια εἰς τὴν βοσκήν, κατ' ἐξοχὴν δὲ βλέπει τις τὰ ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῶν ὑδάτων καλυπτόμενα λειβάδια, ὅταν διέρχεται τὴν ὁδὸν τῆς Σκόλης τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν Φρίσσην· πρὶν εἶτι φθάσῃ εἰς τὸ Σταφόρστ τὰ ὕδατα εἶναι κεκαλυμμένα ἀπὸ ἄγρια κλήματα καὶ ἄλλα τοιαῦτα χόρτα, τὰ ποικίλα ἄνθη τῶν ὁποίων ἠδύνουσι μὲν τὴν ὄρασιν ἀλλὰ βλάπτουσι τὴν ποιότητα τοῦ χόρτου· μεταχειρίζονται δὲ κυρίως τὰ χόρτα ταῦτα οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀμυδῶν θέσεων, οἱ ὁποῖοι τὰ ἀγοράζουσι καὶ τὰ θερίζουσι δι' ἐργατῶν Γερμανῶν, ἐρχομένων ἐκ τοῦ Ἀνόβερ καὶ διασκορπιζο-

μένων κατὰ στίφη εἰς τὰς πεδιάδας, ἔνθα ὁ ἐγγχώριος πληθυσμός δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐργασίας, ἥτις πρέπει νὰ τελειώσῃ ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν.

Ὅστις θέλει νὰ ἐκτιμήσῃ ἀκριβῶς τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ καλὴ τῶν γαιῶν διοίκησις, πρέπει ν' ἀφήσῃ τὴν χώραν τοῦ Γιεθόρν καὶ τοῦ Βανεπέρδερ καὶ διερχόμενος τὸ Σβάρτε — Βάτερ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Πόλδερ τοῦ Μαστενδρούκ· ὅσον ἐπιπολαίως καὶ ἂν ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν αὐτοῦ, θέλει ἀνακαλύψει τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας παρέχει ἐπιτόπιός τις ἀρχή, ἐπιφορτισμένη τὴν διοίκησιν ἀγροτικοῦ τινος κτήματος, καὶ ἔχουσα τὴν ἐξουσίαν νὰ ὑποχρεῇ πάντα ἰδιοκτήτην εἰς τὸ νὰ συνεισφέρῃ ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τοῦ τεμαχίου του πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς βελτιώσεως. Τὸ Μαστενδρούκ κεῖται μεταξὺ Σβόλες, Ζουϊδερζέας, Ὑσελ, καὶ Σβάρτε-Βάτερ, εἶναι δὲ ἐκτεταμένον λειβάδιον ἐξ 90,000 στρεμμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ὀλίγα εἶναι ἀργιλώδη, τὰ δὲ λοιπὰ μένουσι τιτανώδη, διότι εἰς τὸ Πόλδερ τοῦτο κατεσκευάσθησαν τὰ ἀναγκαῖα προχώματα κατὰ τὸν ΙΕ'. αἰῶνα καὶ οὕτως ἐπροφυλάχθη ἀπὸ τὰς πλημμύρας τοῦ Ὑσελ πρὶν ἢ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ τούτου προφθάσωσι νὰ τὸ καλύψωσι μὲ λασπῶδες στρῶμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Μαστενδρούκ δὲν εἶναι ὑψηλοτέρα ἀπὸ τὴν τῆς θαλάσσης, ἐμποδίζετο ἡ ροὴ τῶν ὑδάτων αὐτῶν, ὡσάκις ἔπνεον δυτικοὶ ἄνεμοι καὶ ἀνεγείβαζον τὴν θάλασσαν πρὸς τοὺς αἰγιαλοὺς καὶ οὕτω τὸ Πόλδερ μετεβαλλετο εἰς ἔλος καθ' ὅλην τοῦ χειμῶνος τὴν διάρκειαν. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀτοπήματος τούτου, εἶχον συστήσει τρεῖς μύλους, δι' ὧν ἀντλούμενον τὸ ὕδωρ ἐρρίπτετο ἐξωθεν τῶν προχωμάτων, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ μύλοι οὗτοι ἦσαν ἀνεπαρκεῖς, αἱ γαῖαι ἔμενον ὑγრაί, ἡ δὲ ποιότης τῶν χόρτων ἐβλάπτετο. Διὰ ταῦτα πρό τινων ἐτῶν ἡ διοίκησις τοῦ Πόλδερ ἀπεφάσισε νὰ μὴ εὐχαριστῆται πλέον εἰς τὴν ἰδιότροπον καὶ ἀκανόνιστον δύναμιν τοῦ ἀνέμου, καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν πάντοτε εὐπειθῆ καὶ πάντοτε ἑτοιμον καὶ ἀπεριόριστον δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ, κατασκευάσασα ἀτμοκίνητον μηχανήν. Ἐκτοτε δὲ ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων κατέστη χαμηλοτέρα παρ' ἄλλοτε καὶ αἱ γαῖαι ἐγειναν ζωηρότεραι καὶ καλλιτέρας ποιότητος, ἡ δὲ τιμὴ αὐτῶν ἠῤῥξησε τάχιστα, διότι αἱ χειρότεραι, αἵτινες ἐπωλοῦντο ἄλλοτε πρὸς 50—75 δραχμὰς τὸ στρέμμα, σήμερον τιμῶνται πρὸς 125, αἱ δὲ καλῆτεραι ἔφθασαν τὴν τιμὴν τῶν 500 καὶ 750 δραχμῶν. Ἐπομένως ὁ ἀτμόμυλος ἔφερεν ὑπερτίμησιν, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ὀλιγώτερον τῶν

πέντε εκατομμυρίων δραχμῶν· τὰ ἐν γένει ἔξοδα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μηχανῆς, τὴν διατήρησιν τῶν προχωμάτων τῶν ὀδῶν καὶ τῶν ὀχετῶν καλύπτονται κατὰ μέσον ὄρον δι' ἐράνου 60, 40, ἢ 20 λεπτῶν κατὰ στρέμμα, τὰ ὁποῖα συνεισφέρουσιν οἱ ἰδιοκτῆται ἀναλόγως τῆς ποιότητος τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕψους αὐτῆς ἀπὸ τῶν ὑδάτων. Περιστάσεις ὅμως ἀπρόβλεπτοι ἀπαίτουσιν ἐνίοτε ἑκτακτα ἔξοδα, καθὼς ὅταν π. χ. κόπτηται τὸ πρόχωμα, ὡς συνέβη κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα· τὸν Ἰανουάριον μῆνα φοβερά τρικυμία, ἐγερθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πνεύσαντας σφοδροὺς δυτικούς ἀνέμους, ἐσώρευσε τὰ θαλάσσια ὕδατα εἰς τὸ Ἰσελ καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ Σβάρτε Βάτερ· ὑψωθέντα δὲ ταῦτα μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν προχωμάτων, τὰ διέσπασαν ἐπὶ τέλους πλησίον τῆς πύλεως Ἄσσελτ καὶ ἤνοιξαν εἰσόδον πλατυτέραν τῶν 100 μέτρων, δι' ἧς εἰσελθόντα ἐπλημμύρισαν ὅλον τὸ Πόλδερ. Εὐτυχῶς ὅμως οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ποίμνια εἶχον καταφύγει εἰς τὰ ὑψηλότερα μέση, ἐνθα εἶναι κτισμέναι αἱ ἀγροικίαι, καὶ οὕτω δὲν συνέβησαν σπουδαῖα δυστυχήματα, ἐνῷ κατὰ τὰς περιφεύμους τρικυμίας τοῦ 1825 ἐχάθησαν πολλὰ ζῶα, διότι ἡ πλημμύρα συνέβη ἐν καιρῷ θέρους. Ἡ ἐπανόρθωσις τῶν προχωμάτων εἶναι πάντοτε δαπανηρὰ καὶ δύσκολος ἐργασία, διότι πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ πληρωθῶσιν αἱ θαθεῖαι ὀπαί, τὰς ὁποίας ἀνοίγουσιν οἱ ἐκ τῆς ὀρυκῆς τῶν ὑδάτων σχηματιζόμενοι μανιώδες καταρράκται. Τὸ Πόλδερ εἶναι διηρημένον εἰς πολλὰ τεμάχια, ἀνήκοντα εἰς διαφόρους ἰδιοκτητάς· εἰς πολλὰ ἐξ αὐτῶν διατηροῦνται 20—30 γαλκτοφόροι ἀγελάδες καὶ ἄλλοι τόσοι μόσχοι, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα, εἰς τὰ ὁποῖα τρέφονται μέχρις ἑκατὸν κερασφόρων ζώων καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος· αἱ καλῆτεροι νομαὶ φυλάττονται διὰ τὰ κτήνη, ὅσα θέλουσι νὰ θρέψωσιν καὶ νὰ παχύνωσιν, αἱ δὲ λοιπαὶ θερίζονται κατὰ πρῶτον καὶ ἔπειτα χρησιμεύουσιν εἰς βοσκήν· ἡ τιμὴ τῶν μισθωμάτων ποικίλεται ἀπὸ 5—15 δραχμῶν κατὰ στρέμμα, καθ' ὅσον τὸ ἔδαφος εἶναι ἀργιλώδες ἢ τιτανώδες.

Εἰς τὸ Μαστεμβρούκ εἶδομεν τὰ εὐάρεστα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα παράγει νοήμων διοίκησις, καὶ τὰ θαυμάσια, τὰ ὁποῖα δίδει ἡ νέα ἐπιστήμη, τιθεμένη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς γεωργίας, ἀλλ' ὅστις θέλει νὰ ἴδῃ νομὰς ἐκ φύσεως πλουσίας, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Ἰσελ τὰς χαμηλὰς θέσεις τοῦ Κάμπεμ.—Εἰλάνδ, αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίσθησαν ἐσχάτως ἔξωθεν τῶν παλαιῶν προχωμάτων· αἱ θέσεις αὗται προ-

φυλάττονται ἀπὸ τὰ ὕδατα διὰ μικρῶν ὑψωμάτων εἰς τρόπον ὅτε ἐν καιρῷ χειμῶνος ἢ τρικυμιῶν πλημμυροῦσιν, ἀλλ' ὅσον αἱ πλημμύραι εἶναι καταστρεπτικαὶ διὰ τὰς ὑφ' ὑψηλῶν προχωμάτων προφυλαττομένας γαίας, ἄλλο τόσον ἀποβαίνουσιν ἐν ταῦθα εὐεργετικά· τὰ ὕδατα εἰσέρχονται καὶ, χωρὶς νὰ προξενήσωσι ζημίαν τινά, ἀποσύρονται, ἀφίνοντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στρῶμα ἰλύος, ἢ ὁποία χρησιμεύει ὡς ἀξιόλογον λίπασμα διὰ τὰ χόρτα, οὕτω δὲ ἡ φύσις ἀναλαμβάνει οἰκοθεῖν τὴν φροντίδα νὰ γονιμοποιῇ κατ' ἔτος τὸ ἔδαφος, ὅπερ ἀνέδειξεν ἐκ τοῦ κόλπου τῶν ὑδάτων, καὶ αἱ γαίαι αὖτε θεωροῦνται ὡς αἱ καλῆτε-
ραι τοῦ Βασιλείου, πολλοὶ δὲ γαιοκτῆμονες μετανουοῦσι, διότι ὑψώσαντες προχώματα ἐμπόδισαν τοὺς ποταμούς νὰ διασκορπίζωσιν ἐπὶ τῶν γαιῶν τὰς γονίμους ὕλας, τὰς ὁποίας σύρουσι μεθ' ἑαυτῶν.

Αφίνοντες δὲ κατὰ μέρος τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ ἀμυγισθε-
τεῖται ἀκόμη πολὺ, δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ὡς βέβαιον, ὅτι αἱ ὠραιότεραι νομαὶ, τὰς ὁποίας δύνανται τις νὰ εὕρῃ ἐν Ὀλλάνδᾳ, εἶναι αἱ τοῦ Κάμπερ-Εἰλανδ. Θεωρουμένη ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ἡ νῆσος αὕτη, ἢ ὁποία δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἄέλτα τοῦ Ἰσσελ, παρουσιάζει μοναδικὸν φαινόμενον· ἐπειδὴ τὸ ἔδαφος, ἐντελῶς ὀριζόντιον ὄν, μόλις εἶναι ὀλίγον ὑψηλότερον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καθίσταται ἀόρατον ἀπὸ μακρὰν, τὰ δὲ μεγάλα κτήματα, περικυκλούμενα ἀπὸ μεγαλοπρεπεῖς σει-
ρὰς δένδρων ὁμοιάζουσι μὲ χλοερὰ νησιδία πλεοντα ἐπὶ τῶν κυμάτων ὡς ἐκεῖνα, τὰ ὁποία ὁ Μισισιππὴς καὶ ὁ ποταμὸς τῶν Ἀμαζόνων σύρουσιν εἰς τὸ ρεῦμά των. Ἡ μικρὰ πόλις τοῦ Κάμ-
πεν εἶναι σχετικῶς ἡ πλουσιωτέρα πόλις τῶν Κάτω Χωρῶν. Πρὶν μικροῦ ἀκόμη ἐχορήγησεν εἰς τὴν Κεντρικὴν ὀλλανδικὴν ἐταιρίαν τῶν σιδηροδρόμων συνδρομὴν 2 1/2 ἑκατομμυρίων δραχμῶν διὰ νὰ προεκτείνῃ μέχρις αὐτῆς τὸν σιδηρόδρομον, καὶ ἐλιθόστρωσε τὰς ἀγυῖάς καὶ τὰς πλατείας τῆς τοσοῦτον πολυτελῶς, ὅστε διὰ πᾶσαν πλάκα ἐδαπανήθησαν, ὡς λέγεται 2 1/2 δραχμαί. Κειμένη ἄλλοτε εἰς τὸ στόμιον τοῦ Ἰσσελ, εἶδε τὸν ποταμὸν, ὅστις ἐρέχει ἀκόμη τὰς ὁδοὺς τῆς νὰ γεμίζῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν κόλπον, ἐνθα ἔχυνε τὰ ὕδατά του, καὶ νὰ δημιουργῇ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀγροτικὴν ἔκτασιν 50 000 στρεμμάτων γῆς τῆς καλῆτέρας ποιότητος, τὴν ὁποίαν δύνα-
ται τις νὰ φαντασθῇ τὸ μίσθωμα τῶν γαιῶν τούτων ἐτριπλα-
σιᾶσθαι ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν καὶ ἤδη ἐκμισθοῦνται πρὸς 20 φράγκα τὸ στρέμμα κατὰ μέσον ὄρον· ἡ ἔκτασις τῶν κτη-

μάτων εἶναι ἀπὸ 400—500 στρέμματα, ὅλα δὲ αὐτῶν τὰ προϊόντα, ἄτοι τὸ χόρτον, τὸ βούτυρον καὶ τὰ κτήνη εἶναι τῆς καλῆτέρας ποιότητος καὶ συγκομίζονται ἄνευ κόπου· μόνον κατὰ τὰς τρεῖς ἐβδομάδας, καθ' ἃς διαρκεῖ τὸ θέρισμα τοῦ χόρτου, ἀναγκάζονται οἱ μισθωταὶ νὰ ἀναπτύσσωσιν ἔκτακτον δραστηριότητα, κατὰ δὲ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τοῦ ἔτους ἡ σύζυγος τοῦ μισθωτοῦ ἐπαρκεῖ πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς γαλακταποθήκης ἡ ὁποία δίδει τὸ κυριώτερον προϊόν· ἀλλ' οἱ Ὁλλανδοὶ ἀγρονόμοι δι' ἑσχυρίζονται, ὅτι διὰ νὰ ἀπαντήσωσι τὰ ὑψηλὰ ἐνοίκια, τὰ ὁποία οἱ καλλιεργηταὶ ἀνέλαβον, ὀφείλουσιν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἀποχαιρετήσωσι τὴν ἡδύτητα τῆς ἀργίας, τὴν ὁποίαν τοῖς ἐπέτρεπεν ἡ γονιμότης τοῦ ἐδάφους καὶ νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ὠφελειῶν των, βελτιοῦντες τὰ κτήνη των καὶ ἀντικαθιστῶντες τοῦλάχιστον ἐν μέρει διὰ τὰς γαλακτοφόρους ἀγελάδας τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς νομὴν διὰ τῆς ἐν τῷ σταύλῳ τροφοδοτήσεως.

Διὰ νὰ καταστήσω ἔτι μᾶλλον προδηλοῦς τοὺς διακριτικούς χαρακτῆρας τῶν χαμηλῶν γαιῶν, θέλω ἀναφέρει τὴν ὠφέλειαν τὴν ὁποίαν οἱ νοήμονες αὐτῶν κάτοικοι γνωρίζουσι νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τινων ὑδατωδῶν φυτῶν εἰς πάντα ἄλλον τόπον παραμελουμένων. Ὄταν κατὰ τὸν μῆνα Μάϊον ἐξετάζωσι τὰ φυτὰ, τὰ ὁποία καλύπτουσι τὸν πυθμένα τῶν χανδάκων, ἀνακαλύπτουσι μεταξὺ αὐτῶν φυτὸν τι παραδόξου σχήματος, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει μὲ ἀγκινάραν, βραδύτερον ὁ κορμὸς τοῦ φυτοῦ τοῦτου ὑψοῦται καὶ προεκτεινόμενος ἄνω τοῦ ὕδατος παρουσιάζει ἀξιόλογα λευκὰ ἄνθη· τὰ φυτὰ ταῦτα ὀνομάζονται ἐλοῖδες στρατιῶται καὶ τοσοῦτον πυκνὰ φύονται εἰς πολλὰ ἔλη, ὥστε πνίγουσιν ὅλα τὰ ἄλλα χόρτα καὶ γεμίζουν ἐντελῶς ὅλους τοὺς λάκκους· οἱ Ὁλλανδοὶ ἐν τούτοις ἐκρίζωνουσι τὰ φυτὰ ταῦτα, τὰ ὁποία ἀποτελοῦσιν ἀξιόλογον λίπασμα, καὶ τὰ μεταχειρίζονται πρὸς λίπανσιν τῶν γαιομήλων· ἀναγκαιοῦσι δὲ πέντε ἁμαξιαί κατὰ στρέμμα καὶ ἀγοράζεται πρὸς 7 1/2 δραχμὰς ἡ κακκιά περιέχουσα πέντε ἁμαξιάς.

Ὁ κάλαμος εἶναι ἐπίσης ἀντικείμενον σπουδαίας καὶ ἐπιμελημένης καλλιεργείας· φύεται εἰς τὰς ἀμμώδεις γαίας ὑπὸ βάθος ὕδατος 1/2—1 μέτρου, βλαστάνει δὲ οἰκοθεν καὶ ἀναπτύσσεται μετὰ ζωηρότητος, ἀλλ' ὅπου συμβαίνουσι παλίρροιαὶ ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν κατάβασιν τῶν ὑδάτων καὶ τὸν φυτεύουσι κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον, χώνοντες διὰ τοῦ ποδὸς τὰς ῥίζας εἰς τὴν λάσπην· τὰ ἔξοδα τῆς ἐμφυτεύσεως ὑπολο-

γίζονται πρὸς 9 δραχμὰς τὸ στρέμμα καὶ πρέπει νὰ παρέλθουν τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἐμφυτεύσεως διὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἐκκοπή, ἡ ὁποία γίνεται τὸν Σεπτέμβριον μὲν, ἐὰν θέλωσι νὰ ἔχωσι καλάμια μὲ φύλλον, μετὰ τὸν παγετὸν δὲ, ἐὰν ᾖναι προωρισμένα νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὰς στέγας· τὸ προῖον ἐνὸς στρέμματος εἶναι ἀρκετὰ μέγαλον, ἀναβαῖνον εἰς 40 δέματα ἐνὸς μέτρου περιφερείας, ἕκαστον τῶν ὁποίων πωλεῖται πρὸς 25 λεπτά, ἥτοι δραχμὰς 10 κατὰ στρέμμα, ἐξ ὧν πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν 1 διὰ τὴν ἐκκοπὴν, τὸ δέσιμον κτλ. ὅπου ὁμως τὸ καλάμιον εἶναι κατάλληλον διὰ τὰς στέγας, τὸ προῖον εἶναι πολὺ σημαντικώτερον, διότι τὸ δέμα πωλεῖται πρὸς 50—60 λεπτά ὅστις κατὰ τὸ 1858 τὰ 700 στρέμματα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸν βάλτον τοῦ Ἐνσβρουκ, ἔδωκαν εἰσόδημα 11,800 δραχμῶν ἥτοι 17 δραχμὰς τὸ στρέμμα. Οἱ βάλτοι τοῦ Ὄθουρ παρήγαγον εἰς περισσότερον, ἥτοι 20 δραχμὰς κατὰ στρέμμα, ἐξίσου δηλαδὴ μὲ τὰς καλητέρας γαίας. Τῶν καλαμιῶν γίνεται ποικίλη χρῆσις· ἐν πρώτοις τὰ μεταχειρίζονται πρὸς στέγασιν τῶν ἀγροτικῶν οἰκοδομῶν καὶ ἡ δαπάνη τῆς τοιαύτης στέγης δὲν ὑπερβαίνει τὴν μίαν δραχμὴν κατὰ τετραγωνικὸν μέτρον, ἀκολουθῶς χρησιμεύουν πρὸς κατασκευὴν μικρῶν καὶ προχείρων οἰκοδομῶν καὶ εἰς προφύλαξιν τῶν προχωμάτων ἀπὸ τὰς ὁρμὰς τῶν κυμάτων, ἐπὶ τέλους ἐμποδίζοντα τὰς ὑπὸ τῶν ὑδάτων ρερομένας ὕλας συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐδάφους τῶν κατακλυζομένων γαιῶν καὶ τὸν μετασχηματισμὸν τῶν ἐλῶν εἰς γόνιμον ἔδαφος. Τοιοῦτοτρόπως τὰ καλάμια χορηγοῦσιν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς μυρίας ὑπηρεσίας καὶ ἐπὶ τέλους τοῖς δημιουργοῦσι νέαν γῆν.

Καὶ ἐκ τῆς ψάθης ἀκόμη, ἡ ὁποία θεωρεῖται πανταχοῦ ὡς φυτὸν βλαπτικόν, ἀπολαμβάνουσι πρόσοδον ἱσὴν μὲ τὴν τῶν καλλιτέρων βοσκῶν. Δύο εἶδη ψάθης φύονται ἐνταῦθα ἐν ἀφθονίᾳ, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν εὐδοκιμεῖ εἰς τὰς βαλτώδεις γαίας καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὰ ἀβαθῆ ὕδατα, ἀμφότερα δὲ χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν ψαθῶν, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται ὡς τεπητας εἰς τὰς πτωχὰς οἰκίας καὶ τῶν ὁποίων γίνεται ἐξαγωγή μέχρι τῆς Ἀγγλίας· ἡ ψάθη φύεται αὐτομάτως εἰς τὰ κατάλληλα μέρη, ἀλλ' ὅπου ἡ γῆ παρουσιάζεται λίαν ἀρμοδία πρὸς παραγωγὴν τοῦ φυτοῦ τούτου, διαθέτουσιν ὁλοκλήρους πεδιάδας φέροντες διὰ μύλων τὸ ἀναγκαῖον εἰς βλάστησιν ὕδωρ. Μία ἐκ τῶν παραγωγικωτέρων ἰδιοκτητιῶν τοῦ Μαστεμβρουκ εἶναι τοιοῦτοτρόπως διατεθειμένη, καὶ ἐκ τῆς ψάθης ἀπολαμβάνουσι

μεγαλῆτερον εἰσόδημα παρὰ ἐκ τοῦ χόρτου τῆς καλλιτέρας ποιότητος. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὰ πάντα σχεδὸν ἐν τῇ φύσει δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἀρκεῖ νὰ μάθῃ νὰ χρησιμοποιοῖ τὰς διαφόρους ιδιότητας τῶν πραγμάτων.

Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας περιγράφωμεν ἤδη καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὴν χαμηλὴν ζώνην τῆς Ὀλλάνδης, εἶναι τὸ ὕδωρ. Εἰς τὰς χώρας ταύτας τὸ ὕδωρ εἶναι συνάμα πηγὴ πλούτου καὶ αἰτία κινδύνων καὶ καταστροφῶν μηδεμίαν ὁμοιότητα ἔχον μετὰ τὸ ὕδωρ τῶν ἀνωμαλῶν τόπων, διότι δὲν εἶναι τὸ ζωηρὸν καὶ χαρίεν ἐκεῖνο στοιχεῖον τὸ ὁποῖον τρέχει, κρημνίζεται, πηδᾷ, κελαρίζει, μυκάται ἢ θροντᾷ καὶ τὸ ὁποῖον δίδει ζωὴν εἰς τὰ πέριξ διὰ τῆς ἀντανεκλάσεως τοῦ ἀργυροειδοῦς κύματός του, τῆς λάμψεως τῆς δίνης του καὶ τῆς ἡχοῦς τῆς ἀδολέσχου ἢ αὐστηρᾶς φωνῆς του· ἐνταῦθα μόλις διακρίνεται, ὅτι εἶναι ῥευστὸν αἶμα. διότι εἶναι ἀκίνητον, βαρὺ, σκιερὸν καὶ πλήρες ὕλης καὶ φυτοῦ. Καὶ ἐν τοσούτῳ τὸ στοιχεῖον τοῦτο τὸ τόσον νεκρὰν ὄψιν παρουσιάζον, εἶναι ὁ εὐεργέτης τῆς χώρας· ἐνῷ τὸ θελκτικὸν ἀλλ' ἀπιστον ὕδωρ τῶν ὑψηλῶν μερῶν σύρει τὰ χρώματα καὶ περιορίζει τὴν κατοικήσιμον ἐπιφάνειαν, ἀπ' ἐναντίας τὸ ὕδωρ τῶν χαμηλῶν θέσεων δημιουργεῖ ἐν πρώτοις τὸ ἔδαφος, ἔπειτα τὸ ἐνδύει μετὰ πυκνὸν τάπητα χόρτου, ὅστις χορηγεῖ εἰς τὸν καλλιεργητὴν τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν εὐζωίαν, ἀκολουθῶς γονιμοποιεῖ καὶ παχύνει τὰ λειβάδιά του, τῷ προσφέρει ὁδοὺς τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς συγκοινωνίας, τῷ προετοιμάζει ἢ τῷ διατηρεῖ μεγάλας ποσότητας τιτάνου, χρησιμεύουσας ὡς καυτήμου ὕλης, τρέφει τὸ φυτὸν, μετὰ τὸ ὁποῖον στεγαίνει τὰς οἰκοδομάς του, ἐν καιρῷ δὲ χειμῶνος σκληρυνόμενον ἀπὸ τὸν πάγον παρουσιάζει λεῖτον ὡς τὸ κάτοπτρον ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου γλιστρᾷ, μετὰ ταχύτητα πτηνοῦ, καὶ ἐπὶ τέλους, ὅταν ἡ πατρίς ἀπειληται, τῷ χρησιμεύει ὡς προπύργιον, ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ὡς ὑπέρτατον καὶ ἡρωϊκὸν ὑπερασπίσεως. Ἰδὼν καὶ χόρτον εἶναι αἱ δύο λέξεις, εἰς τὰς ὁποίας συγκεφαλαιοῦνται ὅλη ἡ φυσιογνωμία τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν ἐπροσπαθήσαμεν νὰ κάμωμεν γνωστήν, καὶ αὐταὶ ἀρκοῦσι νὰ τῇ ἐξασφαλίσωσι πλοῦτον, μὴ ἀπαντῶμενον ἀλλαχοῦ. Εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον θέλωμεν ἶδε τίνι τρόπῳ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας γαίας παράγονται διὰ τοῦ ἀρότρου προϊόντα οὐχ ἄττον ἀφθονα, ἀλλ' ἄλλου εἶδους.

Σημείωσις τοῦ Συντάκτου τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν.

Ὅτε ἀνέγνωμεν ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων τὴν πολύτιμον ταύτην πραγματείαν, ἐξ ὅλης ψυχῆς ἠυχόμεθα τὴν μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν αὐτῆς εἰς ἅπειρα ἀντίτυπα, ἵνα ἴδωσι τινὲς ἐξ ἡμῶν διὰ πόσων κόπων καὶ κινδύνων ἄλλοι λαοὶ κατώρθωσαν νὰ γείνωσι κάτοχοι γῆς, καὶ ἤδη εὐδαιμονοῦσιν ἐν αὐτῇ. Ἡμεῖς δ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καίτοι ἔχοντες ἀπείρους καὶ πολυτίμους ἐκτάσεις, ἱκανὰς νὰ παρέξωσιν ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν ὠφέλειαν, ἀλλ' ὅμως δυστυχοῦμεν, ἢ τοῦλάχιστον δὲν εὐδαιμονοῦμεν ὅπως οἱ Ὀλλανδοὶ τὴν εὐχὴν μας ταύτην περὶ μὲν τὴν μετάφρασιν ἐξεπλήρωσε μετὰ ζήλου ὁ γνωστός διὰ τὸν πρακτικὸν νοῦν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Κύριος Σ Σωτηρόπουλος· ἐκπληροῦντες δὲ σήμερον καὶ ἡμεῖς τὸ ἕτερον μέρος τῆς εὐχῆς, τὸ περὶ τὴν δημοσίευσιν, ἐπιπροσθέτομεν καὶ τὴν ἐξῆς ἔτι εὐχὴν. Εἴθε νὰ μιμηθῶσιν οἱ ἀναγνώσται τῆς Μελίσσης τοὺς φιλαπόλους Ὀλλανδοὺς, εἴθε νὰ ἐπιδοθῶσιν ὅσον ἔνεστι τάχιον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἥτις εἶναι μήτηρ πάσης εὐδαιμονίας, εἴθε νὰ καταστήσωμεν διὰ καλλιτέρων τρόπων καλλιέργειας παραγωγικὰς τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις μας, αἵτινες σήμερον δυστυχῶς πάντῃ δυσανάλογον ὠφέλειαν μᾶς παρέχουσιν, εἴθε νὰ δασοποιήσωμεν τὰ γυμνά καὶ ἄγονα ὄρη μας, εἴθε νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν τεχνητῶν λειβαδιῶν καὶ ν' ἀντικαταστήσωμεν ὅσον ἔνεστι τάχιον τὰ ἡμιάγριον εἶδος τῆς κτηνοτροφίας μας διὰ τοῦ ἡμέρου· εἴθε νὰ μὴ ἀναγκάζωμεθα νὰ τρεφώμεθα καὶ νὰ ὑπηρετώμεθα ἀπὸ ξένων Κρατῶν ζῶα καὶ τροφὰς, ἐν ᾧ δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ παρέξωμεν καὶ ἄφθονα καὶ ἐκλεκτά.

Ἀγὼν γεωργικὸς ἐν Μελοῦν.

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐδημοσιεύσαμεν τὸν λόγον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας Κυρίου